

Protipovodňová ochrana sídel na dolní Ohří z pohledu správce povodí

Ing. Martin Krupka, Ph.D.

Vodní toky 2016, 22.–23. listopadu, Hradec Králové

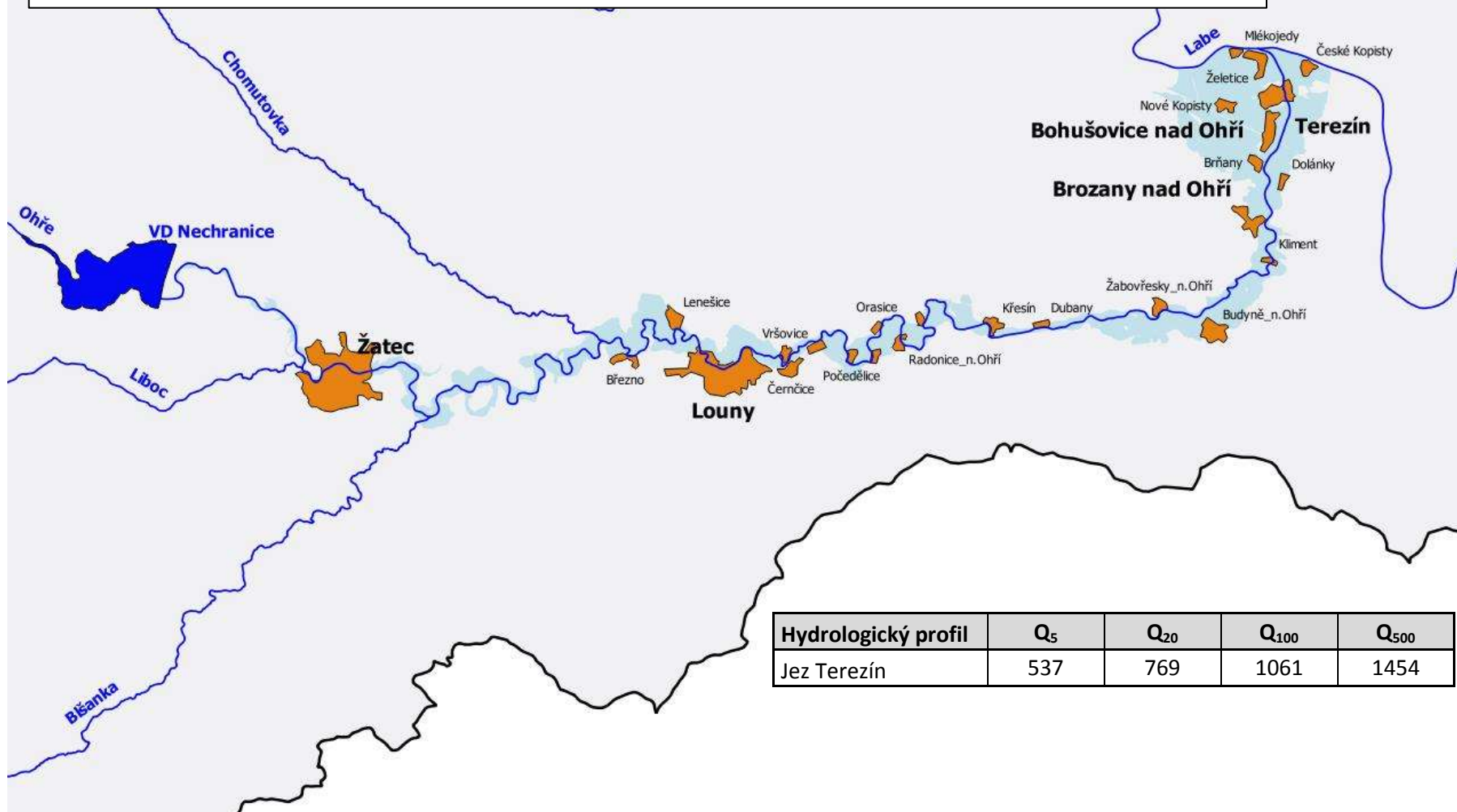
Obsah

- Charakter dolní Ohře
  - Retenční účinek VD Nechranice
  - Povodně na dolní Ohři
  - Principy PPO zakotvené v legislativě
  - Realizovaná PPO
  - Navržené PPO Brozany nad Ohří
  - PPO na dolní Ohři jako celek
  - Závěr
-

Dolní Ohře

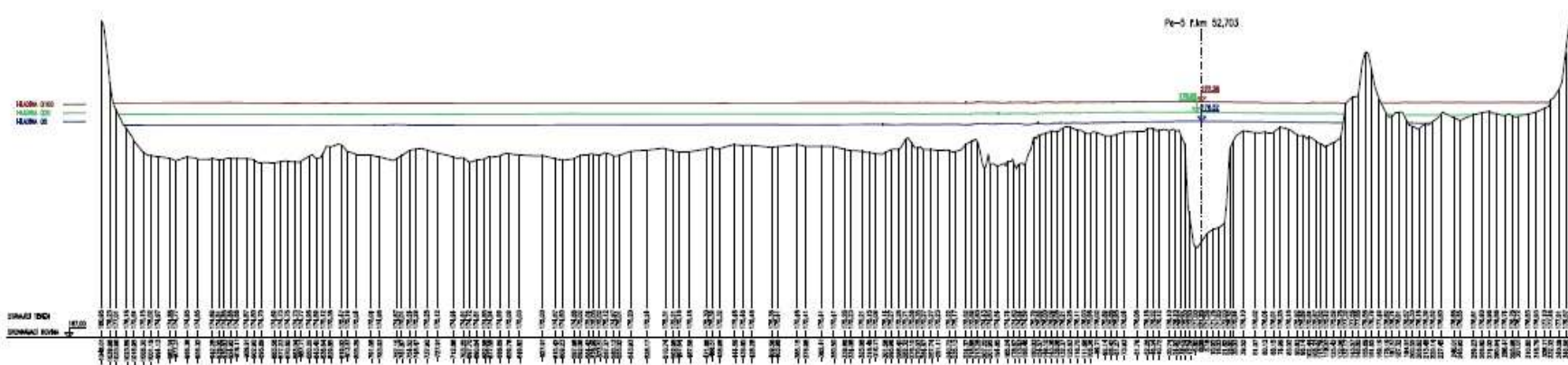
104 km dlouhý úsek od vodního díla Nechanice po soutok s Labem v Litoměřicích

- 26 sídel ohrožených povodní
- Významné rozlivy od Žatce k soutoku
- Meandrující koryto

Dolní Ohře

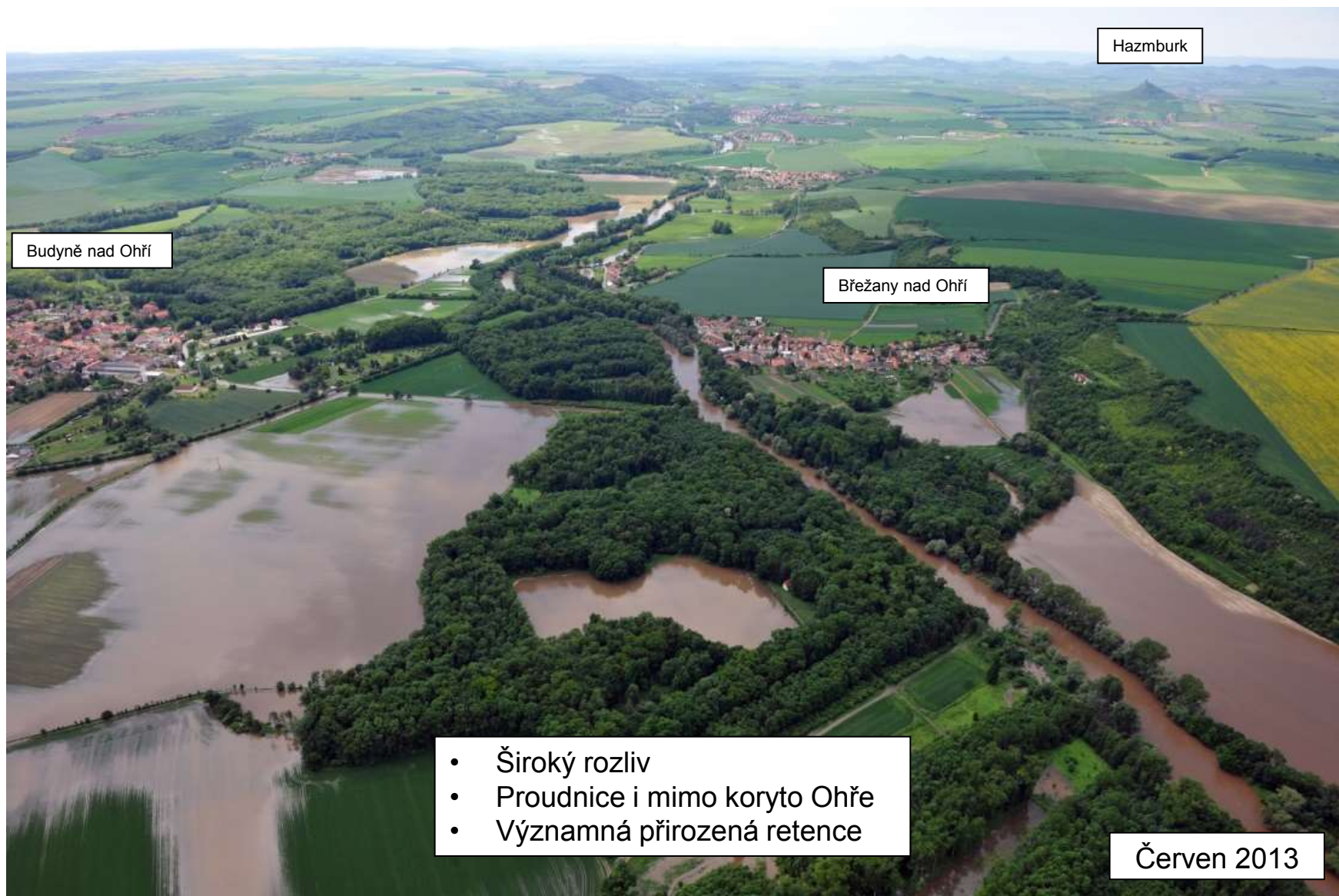
- V úseku pod Žatcem pojme koryto Ohře průtok cca $Q_2 - Q_5$
- Při vyšších průtocích se voda rozlévá do okolních polí
- Historické - hrázky druhá polovina 19. století – chránily před povodněmi menších N-letostí
- Před vybudováním VD Nechanice – časté povodně z tání ledů

200 – 2500 m

Dolní Ohře

Budyně nad Ohří

Hazmburk

Břežany nad Ohří

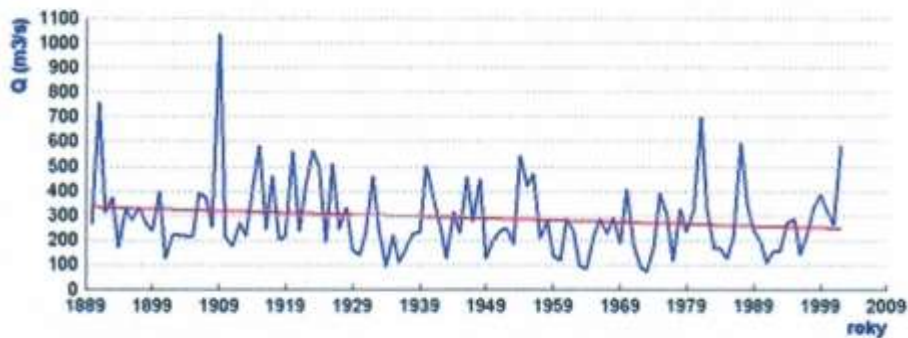
- Široký rozliv
- Proudnice i mimo koryto Ohře
- Významná přirozená retence

Červen 2013

Retenční účinek VD Nechanice

- VD Nechanice je schopno dle manipulačního řádu snížit kulminační průtok návrhové vlny z Q_{100} na Q_{20} .

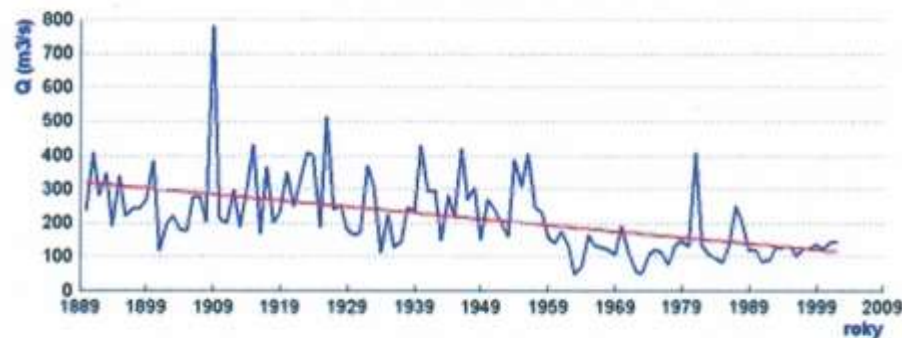
LOUNY - neovlivněná řada

Kritická hodnota = 1,982
na hladině = 0,050

Testové kritérium = 1,727
trend s parametry : a = 332,615; b = -0,761

LOUNY - ovlivněná řada

Kritická hodnota = 1,982
na hladině = 0,050

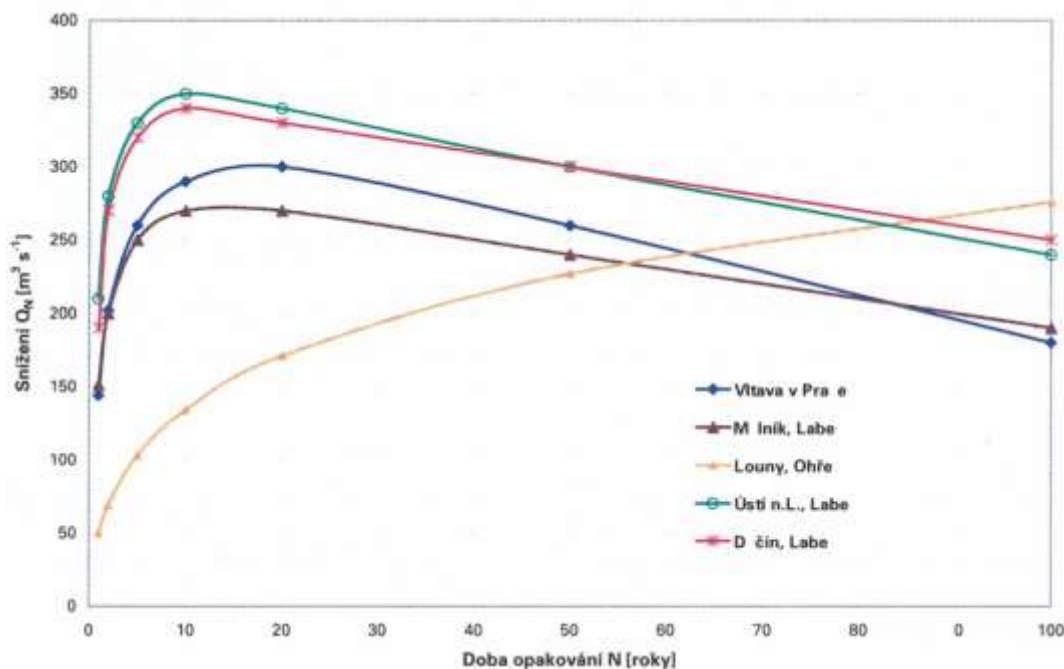
Testové kritérium = 6,430
trend s parametry : a = 319,243; b = -1,813

Zdroj: Vliv, analýza a možnosti využití ochranné funkce údolních nádrží pro ochranu před povodněmi v povodí Labe, VÚV TGM, ČHMÚ, Povodí Vltavy, Aqualogic, 2005

Retenční účinek VD Nechanice

Při porovnání s ostatními VD v rámci ČR jsou retenční účinky VD Nechanice nadprůměrné.

Ze srovnání s Vltavskou kaskádou vyplývá, že v absolutním měřítku se vliv Vltavské kaskády projevuje v oblasti povodní s dobou opakování 10 až 20 let. Jak při zmenšování, tak při zvětšování doby opakování (tj. kulminačního průtoku) její účinek klesá.

Průběh rozdílů neovlivněných a ovlivněných N-letých průtoků.

Retenční schopnost VD Nechanice v porovnání s povodňovými průtoky Ohře je tak velká, že absolutní hodnota zmenšení maximálních průtoků s dobou opakování stoupá v rozsahu dob opakování 1–100 let.

Povodně na dolní Ohři

Největší:

1862

Odhad Q_{250}

Březen 1981

$Q_{\max} = 575 \text{ m}^3/\text{s}$ na LG Louny
cca Q_{10}

Nedávné:

Srpen 2002

z Labe
< Q_1 na Ohři

Duben 2006

z Labe
cca Q_1 na Ohři

Leden 2011

$Q_{\max} = 344,9 \text{ m}^3/\text{s}$ na LG Louny
 $Q > Q_2$

Červen 2013

$Q_{\max} = 316 \text{ m}^3/\text{s}$ na LG Louny
 Q_{1-2}

PPO – principy zakotvené v legislativě

Zákon o vodách č. 254/2001 Sb.

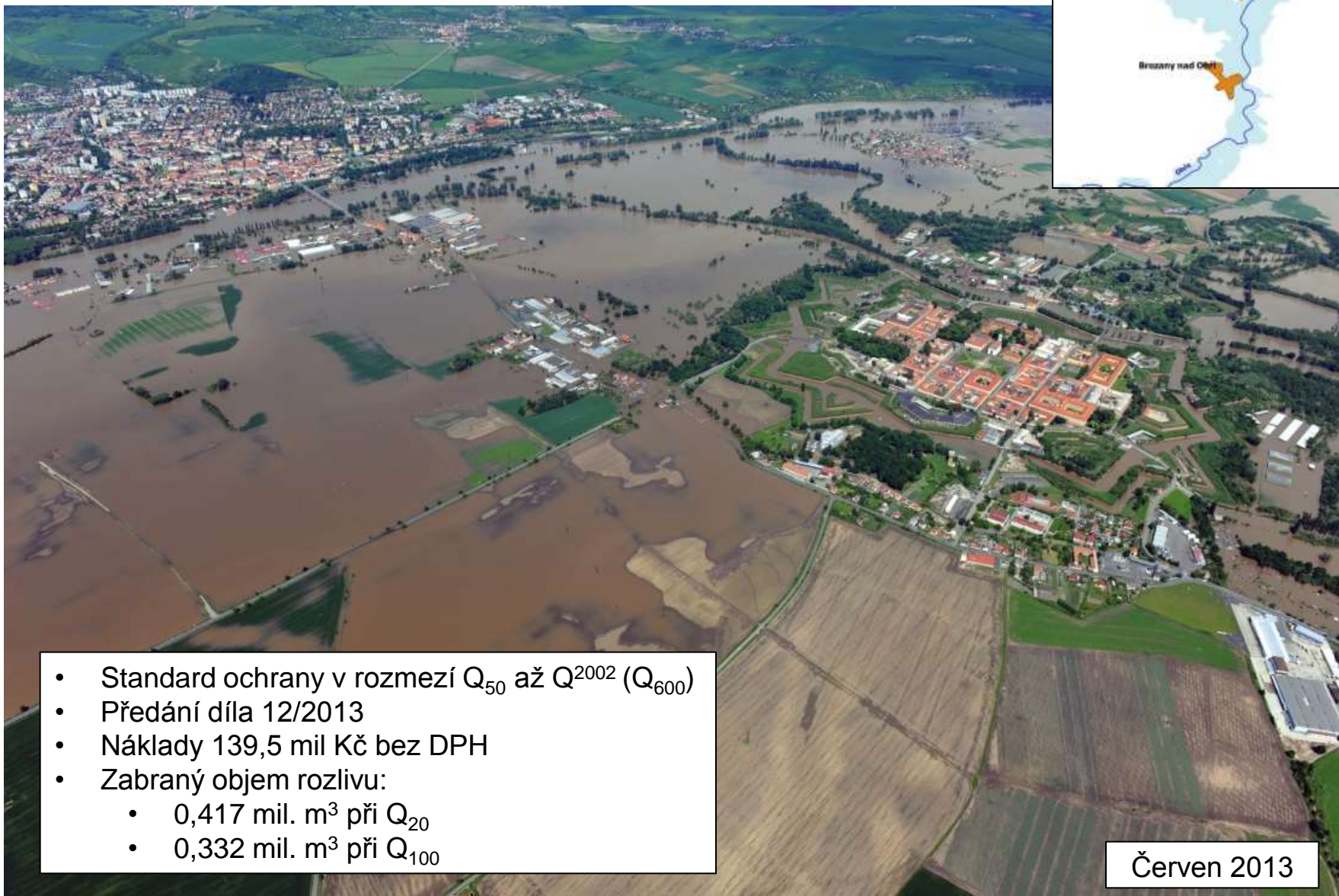
- § 67 – realizace PPO v aktivní zóně je možná za podmínky, že současně budou provedena taková opatření, že bude minimalizován vliv na povodňové průtoky
- § 27 – vlastníci pozemků jsou povinni pečovat o ně tak, aby nedocházelo ke zhoršování vodních poměrů (zhoršování odtokových poměrů, erozní činnosti vody)
- § 26 - opatření přijatá v plánech pro zvládání povodňových rizik (PpZPR) nesmí svým rozsahem a dopadem **významně** zvyšovat povodňová rizika po proudu či proti proudu vodního toku – PPO Brozany není opatření z PpZPR

PPO – principy zakotvené v legislativě

Metodika pro posuzování protipovodňových opatření navržených do III. etapy programu „Prevence před povodněmi“ (Ministerstvo zemědělství ČR, 07/2014)

- Protipovodňová opatření podél vodních toků, která by omezovala rozliv a snížila objem existujících záplavových území - **musí** být současně navrhována opatření zaměřená na zřizování retenčních prostorů, jimiž je snížení objemu inundací kompenzováno.
- Pokud opatření nejsou navržena – ve vyhodnocení ekonomické efektivity budou připočteny náklady na realizaci náhradní retenční nádrže o objemu vyjmutého záplavového území.
- Tato penalizace bude uplatněna pouze v případě, kdy vyloučený objem záplavového území bude větší než **1 %** objemu teoretické povodňové vlny daného návrhového průtoku.
- Kontrola objemu vyloučeného záplavového území bude provedena se zahrnutím případných dalších níže ležících opatření podél vodního toku, až do profilu 10-ti násobku plochy povodí navrženého opatření.

PPO Terezín

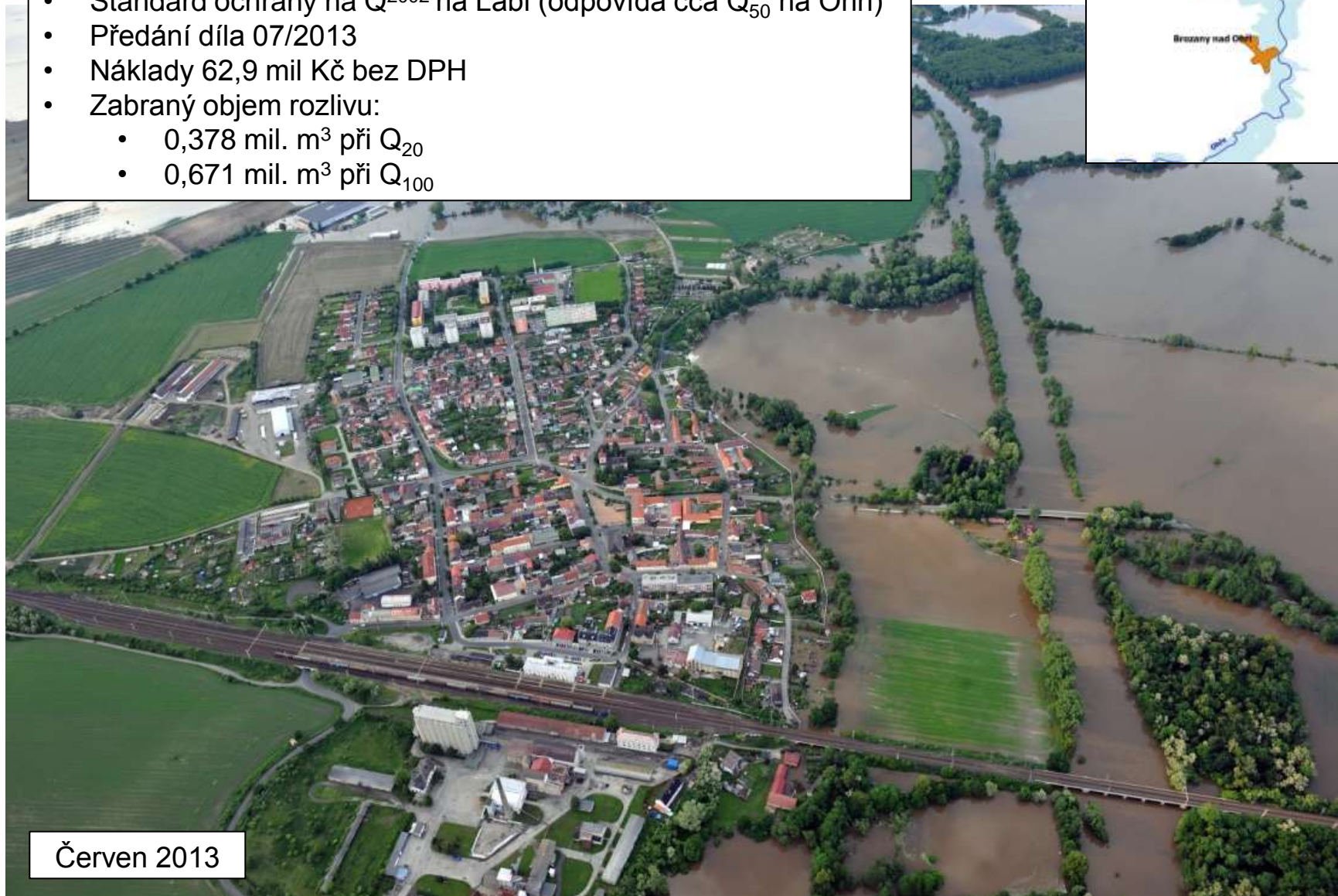

- Standard ochrany v rozmezí Q_{50} až Q^{2002} (Q_{600})
- Předání díla 12/2013
- Náklady 139,5 mil Kč bez DPH
- Zabraný objem rozlivu:
  - 0,417 mil. m^3 při Q_{20}
  - 0,332 mil. m^3 při Q_{100}

Červen 2013

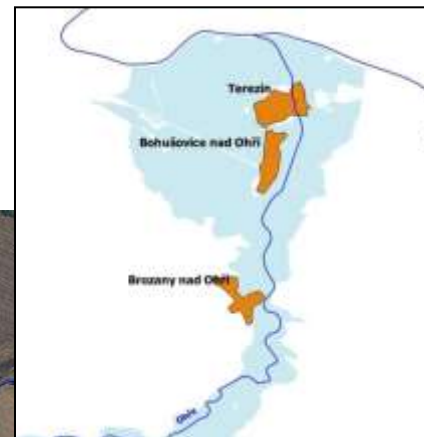
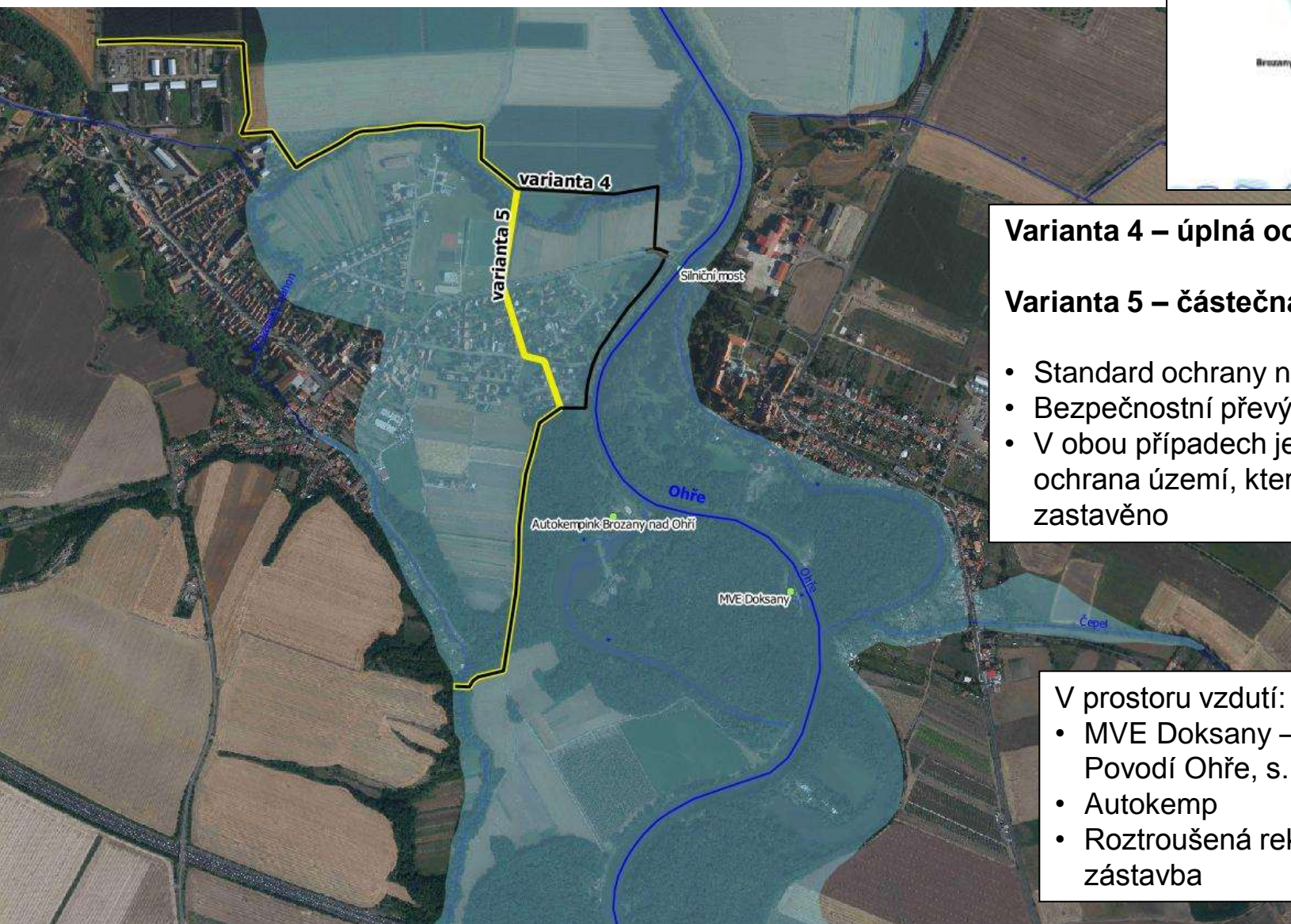
PPO Bohušovice nad Ohří

- Standard ochrany na Q^{2002} na Labi (odpovídá cca Q_{50} na Ohři)
- Předání díla 07/2013
- Náklady 62,9 mil Kč bez DPH
- Zabraný objem rozlivu:
  - 0,378 mil. m^3 při Q_{20}
  - 0,671 mil. m^3 při Q_{100}

Červen 2013

Navržené PPO Brozany nad Ohří

Varianta 4 – úplná ochrana

Varianta 5 – částečná ochrana

- Standard ochrany na Q_{100}
- Bezpečnostní převýšení 0,5 m
- V obou případech je navržena ochrana území, které není zatím zastavěno

V prostoru vzduť:

- MVE Doksany – provozuje Povodí Ohře, s. p.
- Autokemp
- Roztroušená rekreační zástavba

Navržené PPO Brozany nad Ohří

- Hydraulické posouzení návrhů protipovodňové ochrany obce Brozany nad Ohří (REVITAL, 12/2015)
- Analýza povodňových škod, rizik a ekonomické efektivity PPO Brozany nad Ohří (ČVUT, Fakulta stavební, Katedra hydrotechniky, 04/2016)

Ekonomická efektivnost

Varianta 5 (úplná ochrana)

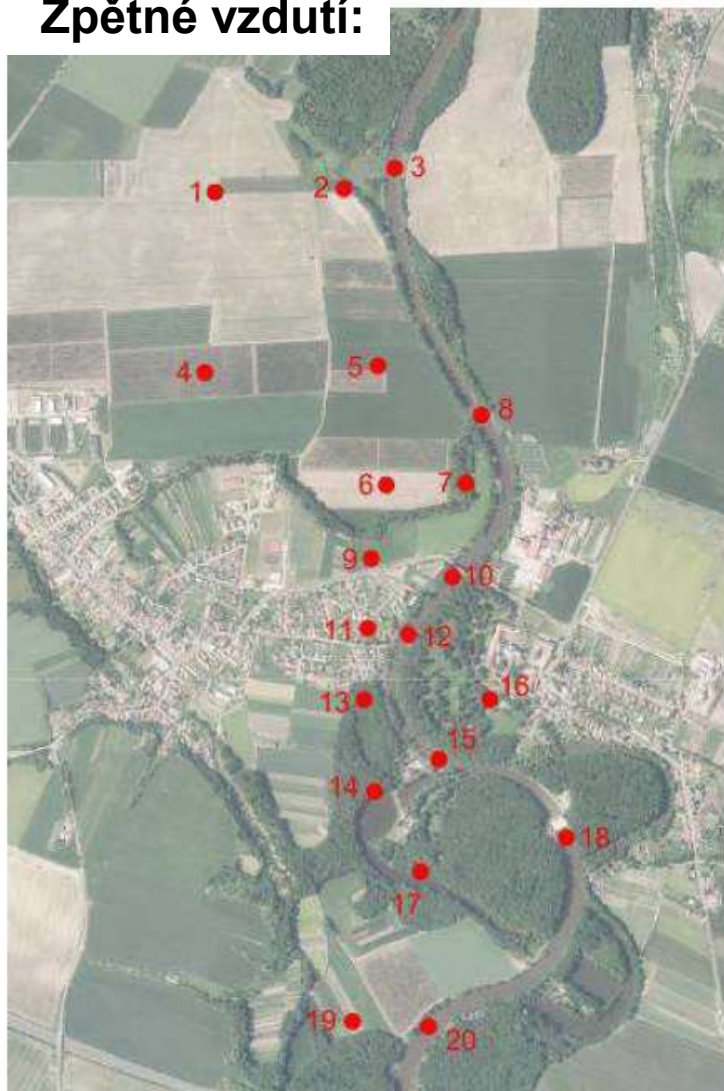
- Poměrová efektivnost = 1,02

Varianta 4 (částečná ochrana)

- Poměrová efektivnost = 0,82

PPO Brozany nad Ohří – vliv na odtokové poměry

I. Zpětné vzduť:

Tab. 7.1 - Porovnání průběhů hladin při průtoku Q_{100} pro současný stav a stav v případě realizace protipovodňových opatření dle Variant 4 a 5.

Číslo bodu	Souřadnice JTSK		H_{SS}	H_{V5}	$H_{V5} - H_{SS}$	H_{V4}	$H_{V4} - H_{SS}$
	Y	X	[m n.m.]	[m n.m.]	[m]	[m n.m.]	[m]
1	756530	998570	152.80	152.76	-0.04	152.73	-0.07
2	756150	998560	152.81	152.81	0.00	152.81	0.00
3	756000	998500	152.73	152.73	0.00	152.73	0.00
4	756560	999100	152.96	152.85	-0.11	152.80	-0.16
5	756050	999080	153.26	153.25	-0.01	153.23	-0.03
6	756025	999430	153.51	153.50	-0.01	153.35	-0.16
7	755790	999425	153.53	153.55	0.02	153.55	0.02
8	755745	999225	153.46	153.48	0.02	153.48	0.02
9	756070	999645	153.74	153.81	0.07		
10	755830	999700	154.04	154.14	0.10	154.24	0.20
11	756080	999850	154.33	154.38	0.05		
12	756090	1000060	154.57	154.74	0.17	154.90	0.33
13	755960	999869	154.28	154.41	0.13	154.57	0.29
14	756060	1000330	154.80	155.02	0.22	155.13	0.33
15	755870	1000235	154.75	154.95	0.20	155.07	0.32
16	755720	1000060	154.52	154.71	0.19	154.85	0.33
17	755925	1000565	154.89	155.09	0.20	155.20	0.31
18	755494	1000465	155.05	155.19	0.14	155.28	0.23
19	756125	1001005	155.48	155.55	0.07	155.59	0.11
20	755900	1001020	155.60	155.65	0.05	155.69	0.09

- Svislicové rychlosti se nezmění o více jak 5%
- Změna měrných průtoků bude minimální

Obr. 7.10 – Umístění kontrolních bodů v okolí obce Brozany nad Ohří

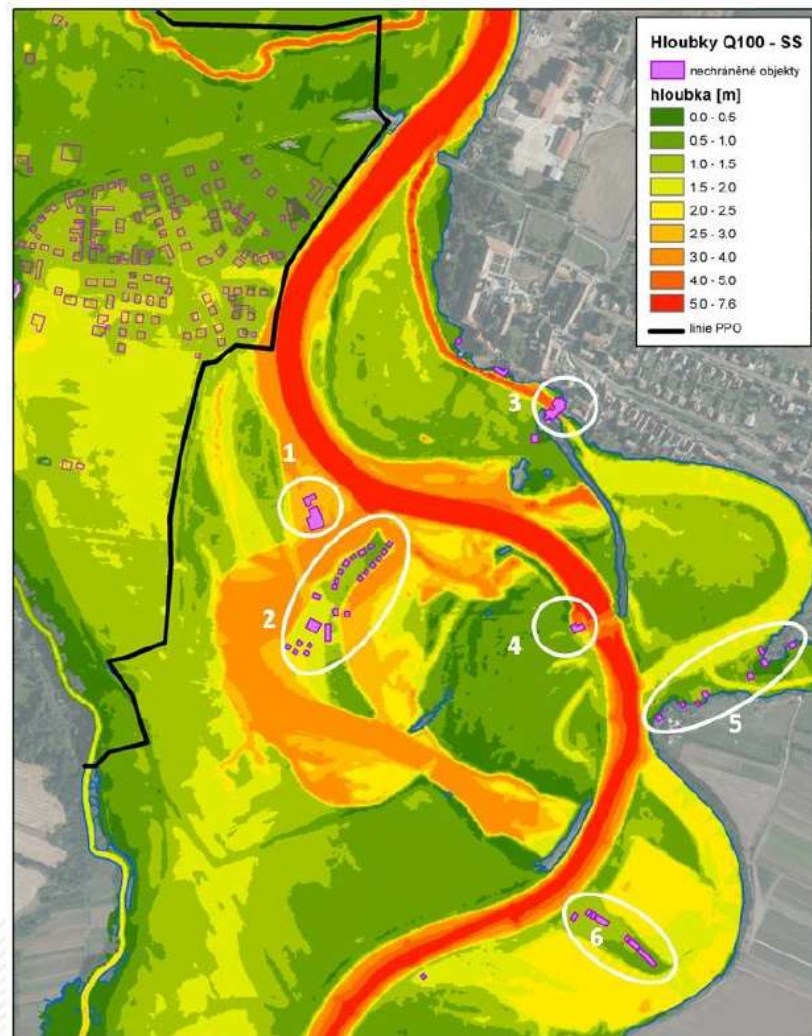
PPO Brozany nad Ohří – vliv na odtokové poměry

I. Zpětné vzdutí:

Objekty ve vzdutí způsobeném PPO:

- Nedojde ke zvýšení jejich počtu
- Zvýšení míry jejich zaplavení
- Povodňové riziko se zvýší oproti současnému stavu o 4 %
- Průměrné roční riziko se zvýší o 428 tis. Kč/rok

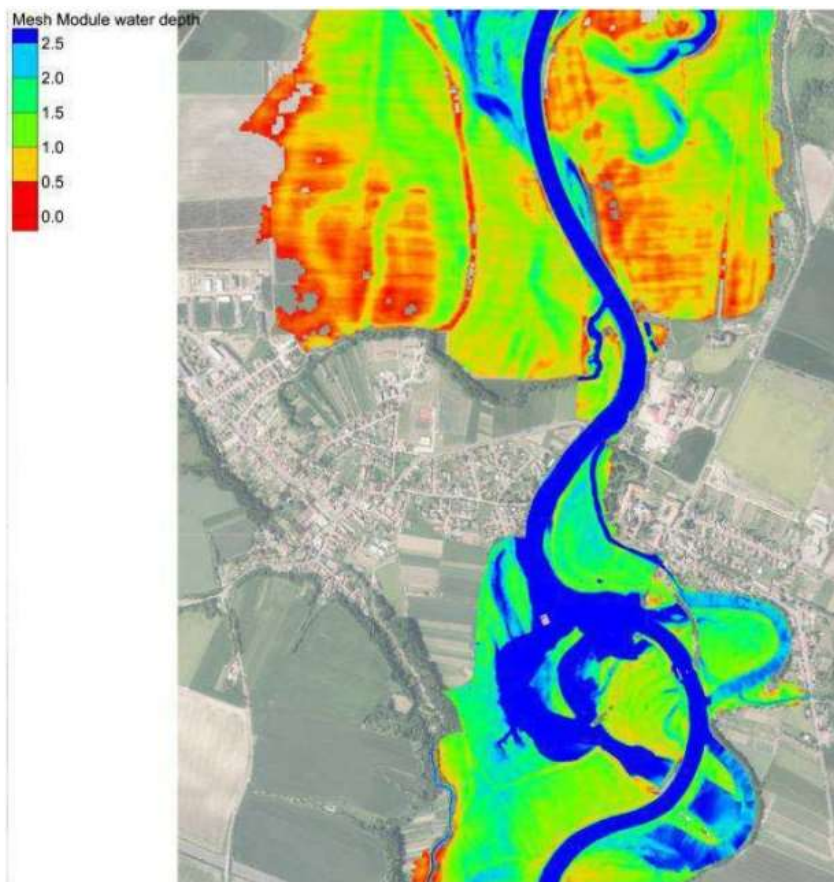
Závěr: Ovlivnění je nevýznamné.

Obr. 6.1 Znázornění polohy objektů vně PPO (fialová s výplní) do šesti oblastí.

PPO Brozany nad Ohří – vliv na odtokové poměry

II. Vliv na transformaci povodňové vlny:

Obr. 7.4 – Mapa hloubek záplavového území okolí Brozan nad Ohří pro průtok Q_{100} .
v případě realizace linie protipovodňových opatření dle Varianty 4.

Zabraný objem rozlivu – varianta 1:

- 0,340 mil. m^3 při Q_{20}
- 0,545 mil. m^3 při Q_{100}
- V důsledku zvýšení hladin nad navrhovaným PPO dochází ke zvýšení objemu vody o 0,280 mil. m^3 při Q_{100}
- Rozdíl – **ztráta objemu rozlivu - 0,265 mil m^3 při průtoku Q_{100}**

Tab. 6.4 Porovnání objemu povodně PV100 s objemem vyjmutého záplavového území.

povodeň	W (objem povodně nad $Q_{neš} = cca Q_5$)	V (objem vyjmutého záplavového území v obci)	poměr V/W	Poznámka
	[mil. m^3]	[tis. m^3]		
PV100	56,4	545	0,97 %	návrhový průtok PPO
PV20	19,2	340	1,77 %	

Závěr: Není nutné zahrnout penalizaci na straně nákladů na realizaci náhradního retenčního objemu.

PPO Brozany nad Ohří – posouzení strategického experta

- Do výpočtu objemu inundačního území vyloučeného se zahrnují pouze opatření realizována od začátku III. etapy Programu prevence před povodněmi (upřednostňuje PPO s retencí). Objem vyloučený PPO Terezín a PPO Bohušovice nad Ohří nebyl uvažován.
- Realizací PPO Brozany nad Ohří dojde k vyčerpání podstatné části „přípustné“ ztráty retenčního objemu dle metodiky.

Důsledky pro budoucí PPO nad Městyssem Brozany nad Ohří:

- Budou povinny zároveň realizovat i retenční prostor jako kompenzační opatření (případně zahrnout do ekonomického posouzení penalizační náklady).
- Kromě Loun (a i zde jsou zaplavovány převážně rekreační zóny) se jedná o menší obce převážně s vesnickou zástavbou
- Budou schopny obce tento prostor nalézt?
- Může být realizace PPO spolu s kompenzačním opatřením ekonomicky efektivní?

PPO na dolní Ohři jako celek

Obec		Při Q_{20} (mil. m ³)	Při Q_{100} (mil. m ³)	Možná míra ochrany
Realizovaná PPO	Bohušovice nad Ohří	0,378	0,671	-
	Terezín	0,417	0,332	-
Dosud nechráněné obce	Zálužice	0,000	0,015	od Q_{50}
	Postoloprty	0,040	0,067	od Q_{10}
	Březno u Postoloprty	0,097	0,206	od Q_{10}
	Lenešice	0,016	0,094	od Q_{10}
	Kystra	0,064	0,082	od Q_{10}
	Orasice	0,048	0,069	od Q_{10}
	Radonice nad Ohří	0,086	0,118	od Q_{10}
	Koštice	0,018	0,044	od Q_{10}
	Želevice	0,018	0,039	od Q_{10}
	Křesín	0,011	0,030	od Q_{20}
	Dubany	0,019	0,041	od Q_{10}
	Budyně	0,057	0,114	od Q_{10}
	Brozany nad Ohří	0,340	0,545	od Q_{10}
	Dolánky nad Ohří	0,040	0,115	od Q_{10}
	Brňany	0,004	0,039	od Q_{20}
	Hrdly	0,005	0,019	od Q_{50}
Celkem		1,658	2,641	
% celkového ochranného prostoru VD Nechanice		3,2%	5,1%	
% objemu povodňové vlny v profilu Brozany nad Ohří		8,6%	4,7%	

Otázky, kterými se musí zabývat správce povodí

- Zvážení všech pozitivních i negativních vlivů
- Kdo může být negativně ovlivněn?
  - Majitelé pozemků a objektů ve vzdutí
    - Vyšší povodňová rizika?
    - Změna rozsahu aktivní zóny a vymezení map povodňových rizik?
  - Obce pod navrhovaným PPO
    - Může klesnout standard ochrany již realizovaných PPO?
- Vliv všech PPO jako celku
  - Plán pro zvládání povodňových rizik - plány v jednom členském státě nesmějí zahrnovat opatření, které zvyšuje povodňové riziko po proudu v jiných členských zemích
- Lze zmenšovat stávající přirozené retenční prostory? Pokud ano, do jaké míry?
- Má smysl chránit nezastavěné území?
- Budoucnost:
  - Další územní rozvoj sídel na dolní Ohři?
  - Jeho udržitelnost?

Děkuji za pozornost

Ing. Martin Krupka, Ph. D.

Tel.: 474 636 215
E-mail: krupka@poh.cz

Povodí Ohře, s. p.
Bezručova 4219
430 03 Chomutov

www.poh.cz